

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет спеціальної освіти, психології і соціальної роботи
Кафедра логопедії та спеціальних методик

**СПЕЦІАЛЬНІ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ДІТЕЙ З
ПОРУШЕННЯМИ МОВЛЕННЯ: Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ
ООК 15.04**

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО КУРС

<p style="text-align: center;">Науково-педагогічний працівник</p> 	<p>Галецька Юлія Вячеславівна Посада: старший викладач кафедри логопедії та спеціальних методик Науковий ступінь: кандидат педагогічних наук Вчене звання: доцент Е-mail викладача: haletska@kpnu.edu.ua Профайл викладача: http://logo.kpnu.edu.ua/sklad-kafedry/haletska-yuliya-viacheslavivna/ Контактний тел. (03849) 7-63-68</p>
Е-mail кафедри логопедії та спеціальних методик	kaflogoped@ukr.net, kaflogoped@kpnu.edu.ua
Освітньо-професійна програма	Спеціальна освіта (Логопедія)
Спеціальність	А6 Спеціальна освіта (за спеціалізаціями)
Спеціалізація	А6.01 Логопедія
Галузь знань	А Освіта
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Статус освітнього компонента (ОК)	Освітній компонент професійної підготовки
Сторінка курсу в MOODLE:	https://moodle.kpnu.edu.ua/course/view.php?id=6942
Консультації	Згідно графіку консультації, що розміщено на сайті кафедри логопедії та спеціальних методик. https://logo.kpnu.edu.ua/dokumentatsiia/hrafik-konsultatsij/

ПРЕРЕКВІЗИТИ І КОРЕКВІЗИТИ КУРСУ		
Міждисциплінарні зв'язки	«Спеціальна педагогіка осіб з порушеннями мовлення», «Організація індивідуального навчання дітей з системними порушеннями мовлення», «Педагогіка інклюзивної освіти»	
Мова викладання	українська	
ОБСЯГ ДИСЦИПЛІНИ		
Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Семестр вивчення	5	5-6
Кількість кредитів ЄКТС	3	3
Загальний обсяг годин	90 год.	90 год.
Кількість годин навчальних занять	44 год.	12 год.
Лекційні заняття	16 год.	6 год.
Практичні заняття	16 год.	2 год.
Семінарські заняття	-	-
Лабораторні заняття	12 год.	4 год.
Самостійна та індивідуальна робота	46 год.	78 год.
Форма підсумкового контролю	екзамен	екзамен
Анотація курсу	Навчальна дисципліна « Спеціальні методики навчання дітей з порушеннями мовлення: Я досліджую світ » передбачає вивчення науково-теоретичних основ побудови процесу навчання, виховання та корекції порушень у дітей в спеціальному закладі, ознайомлення з основними методами та принципами організації роботи з учнями з порушеннями мовлення під час вивчення «Я досліджую світ» (ЯДС).	
Консультації з навчальної дисципліни	Онлайн-консультації або очні консультації (згідно графіка)	
Мета і завдання курсу	Вивчення здобувачами вищої освіти змісту, форм організації та особливостей проведення навчально-виховної роботи з ЯДС з дітьми з порушеннями мовлення.	
ФОРМАТ КУРСУ		
Форми та види проведення навчальних занять	Форма навчання – денна / заочна Види навчальних занять: лекційні, практичні заняття, лабораторні заняття, самостійна робота	
Методи та форми контролю	Методи контролю: опитування, дискусії, вирішення проблемних ситуацій тощо. Форми контролю: поточний контроль (усне та письмове опитування, захист практичних робіт, тестування, презентації виконаних завдань); підсумковий контроль (екзамен).	

Необхідне програмне та технічне забезпечення, обладнання	Технічне комп'ютерне забезпечення для показу презентацій, відео матеріалів.
Індивідуальні завдання	Вивчення наукової літератури з предмету, розробка презентацій, доповіді
Інтегральна компетентність (ІК) Загальні компетентності (ЗК) Спеціальні (фахові) компетентності (СК)	<p>ІК – Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми спеціальної та інклюзивної освіти у процесі корекційно-педагогічної, діагностико-консультативної, дослідницької та культурно-просвітницької діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування основних теорій і методів логопедії і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.</p> <p>ЗК-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ЗК-4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК-5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>ЗК-6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.</p> <p>ЗК-9. Здатність до міжособистісної взаємодії.</p> <p>ЗК-11. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів не доброчесності.</p> <p>СК-2. Здатність до аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду становлення і розвитку спеціальної та інклюзивної освіти.</p> <p>СК-3. Здатність застосовувати психолого-педагогічні, дефектологічні, медико-біологічні, лінгвістичні знання у сфері професійної діяльності.</p> <p>СК-4. Здатність планувати та організовувати освітньо-корекційну роботу з урахуванням структури та особливостей порушення мовленнєвого розвитку, актуального стану та потенційних можливостей осіб із особливими освітніми потребами.</p> <p>СК-5. Здатність реалізовувати ефективні корекційно-освітні технології у роботі з дітьми, підлітками, дорослими з порушеннями мовленнєвого розвитку, доцільно обирати методичне та інформаційно-комп'ютерне забезпечення.</p> <p>СК-6. Здатність реалізовувати персоналізовані підходи у процесі надання послуг раннього втручання у контексті логопедичного супроводу.</p> <p>СК-11. Здатність дотримуватися основних принципів, правил, прийомів і форм суб'єкт-суб'єктної комунікації.</p> <p>СК-12. Здатність організовувати дитячий колектив (в тому числі в інклюзивних закладах), створювати в</p>

	<p>ньому рівноправний клімат і комфортні умови для особистісного розвитку вихованців та їхньої соціальної інтеграції.</p> <p>СК-17. Здатність застосовувати методики і технології початкового навчання та виховання.</p>
--	---

СХЕМА КУРСУ

Денна форма

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	разом	у тому числі				
		лекційні заняття	практичні заняття	лабораторні заняття	самостійна робота	індивідуальна робота
Тема 1. Предмет, завдання, методи дослідження методики викладання ЯДС	6	1	2	-	3	-
Тема 2. Зміст і виховні завдання курсу ЯДС в молодших класах	6	1	2	-	3	-
Тема 3. Формування природознавчих уявлень і понять	8	1	2	-	5	-
Тема 4. Використання наочних засобів на уроках ЯДС	9	2	2	-	5	-
Тема 5. Методи навчання ЯДС. Словесні методи навчання	11	2	2	2	5	-
Тема 6. Наочні методи в навчанні ЯДС	11	2	2	2	5	-
Тема 7. Практичні методи навчання ЯДС	9	2	-	2	5	-
Тема 8. Форми організації вивчення ЯДС	11	2	2	2	5	-
Тема 9. Лабораторні заняття з ЯДС	8	1	-	2	5	-
Тема 10. Методика організації позаурочної та позакласної роботи з ЯДС	11	2	2	2	5	-
Разом годин	90	16	16	12	46	-

Заочна форма

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	разом	у тому числі				
		лекційні заняття	практичні заняття	лабораторні заняття	самостійна робота	індивідуальна робота

Тема 1. Предмет, завдання, методи дослідження методики викладання ЯДС	7	-	-	-	7	-
Тема 2. Зміст і виховні завдання курсу ЯДС в молодших класах	7	-	-	-	7	-
Тема 3. Формування природознавчих уявлень і понять	10	1	2	-	7	-
Тема 4. Використання наочних засобів на уроках ЯДС	9	-	-	2	7	-
Тема 5. Методи навчання ЯДС. Словесні методи навчання	11	1	-	-	8	-
Тема 6. Наочні методи в навчанні ЯДС	10	1	-	-	7	-
Тема 7. Практичні методи навчання ЯДС	8	1	-	-	7	-
Тема 8. Форми організації вивчення ЯДС	11	1	-	-	8	-
Тема 9. Лабораторні заняття з ЯДС	7	-	-	-	7	-
Тема 10. Методика організації позаурочної та позакласної роботи з ЯДС	10	1	-	2	7	-
Разом годин	90	6	2	4	78	-

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

ПРН 1. Знати сучасні теоретичні основи спеціальної освіти відповідно до спеціалізації, застосовувати методи теоретичного та експериментального дослідження у професійній діяльності, релевантні статистичні методи обробки отриманої інформації, узагальнювати результати дослідження.

ПРН 2. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування конкретних задач спеціальної та інклюзивної освіти.

ПРН 3. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності у контексті професійних завдань.

ПРН 5. Розуміти принципи, методи, форми та сутність організації логопедичного супроводу в різних типах закладів.

ПРН 6. Планувати освітньо-корекційну роботу на основі результатів психолого-педагогічної діагностики осіб з порушеннями мовленнєвого розвитку з врахуванням їх вікових та індивідуально-типологічних відмінностей.

ПРН 7. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами у професійному середовищі, володіти фаховою термінологією та професійним дискурсом.

ПРН 11. Застосовувати у професійній діяльності знання про методики, технології, форми і засоби раннього втручання, розвитку і корекції, навчання і виховання, реабілітації і соціалізації осіб з порушеннями мовленнєвого розвитку.

ПРН 14. Реалізовувати психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзії у ролі вчителя-дефектолога, асистента вчителя, асистента вчителя зі спеціальної освіти, вчителя-логопеда.

ПРН 18. Знати основи запобігання корупції, суспільної та академічної доброчесності на рівні, необхідному для формування нетерпимості до корупції та проявів недоброчесної поведінки серед здобувачів освіти та вміння застосовувати їх в професійній діяльності.

ПОЛІТИКА КУРСУ

1. Необхідність дотримання обов'язкових принципів академічної доброчесності, визначених Кодексом академічної доброчесності в КПНУ https://drive.google.com/file/d/1W_tRKAqt4kKFyD1zNzR76uxVZY3mUjBV/view та Положенням про дотримання академічної доброчесності <https://drive.google.com/file/d/1nVC6hDHeT4WxNS5c45xybMiWBEVDbGpb/view>

2. Відвідування занять здобувачами вищої освіти є обов'язковою складовою організації освітнього процесу. Про неможливість відвідування занять з поважних причин мають завчасно повідомляти викладача (-ів). Деталі за покликанням:
<https://drive.google.com/file/d/1ZbMN35h-7ZSJBBOVvL2bTCaLtRbcQA86/view>
3. Підтримується креативна ініціатива здобувача (-ів) вищої освіти.

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ТА ВИМОГИ

Форми оцінювання	<p>Оцінювання навчальної дисципліни проводиться за результатами поточного та підсумкового контролю.</p> <p>Оцінка за поточний контроль складається з оцінювання аудиторної та результатів самостійної роботи здобувача, а також індивідуального завдання (виконання та захист тематичної роботи). Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру та балів, набраних на підсумковому контролі.</p> <p>https://drive.google.com/file/d/1ZbMN35h-7ZSJBBOVvL2bTCaLtRbcQA86/view</p> <p>https://drive.google.com/file/d/0B4IW4J1QFZAoLXVNNzg2bFJTRng2ZVFjdnA0dEV1YmFiQXY4/view?resourcekey=0-CxWUU4B0hXDwe08FZrsfoQ</p>
-------------------------	---

Таблиця 1

Таблиця відповідності шкал оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти

Рейтингова оцінка з кредитного модуля (навчальної дисципліни)	Підсумкова оцінка за шкалою ECTS	Рекомендовані системою ECTS статистичні значення (у %)	Підсумкова оцінка за національною шкалою	
			екзаменаційна	залікова
90-100	A (відмінно)	10	відмінно	зараховано
82-89	B (дуже добре)	25	добре	
75-81	C (добре)	30		
67-74	D (задовільно)	25	задовільно	
60-66	E (достатньо)	10		
35-59	FX		незадовільно	не зараховано
34 і менше	F			

Перелік орієнтовних питань до підсумкового контролю	<ol style="list-style-type: none"> 1. Предмет та завдання методики викладання ЯДС. 2. Зв'язок методики ЯДС з іншими науками. 3. Методи дослідження ЯДС. 4. Виховання в процесі вивчення природознавства. 5. Естетичне виховання на уроках природознавства. 6. Екологічне, санітарно-гігієнічне та трудове виховання на уроках природознавства. 7. Принципи відбору змісту і побудови шкільного курсу ЯДС. 8. Характеристика природознавчих уявлень і понять. 9. Методика формування і розвитку сприймань на уроках ЯДС. 10. Методика формування і розвитку уявлень на уроках ЯДС. 11. Методика формування і розвитку понять на уроках ЯДС. 12. Методика організації домашньої навчальної роботи.
--	--

	<ol style="list-style-type: none"> 13. Мета та зміст домашньої роботи з ЯДС. 14. Види домашніх завдань з ЯДС. 15. Прийоми усвідомлення способу виконання домашнього завдання. 16. Проблемні методи викладання ЯДС. 17. Поняття «проблемна ситуація». 18. Критерії вибору навчального матеріалу для моделювання проблемних ситуацій. 19. Словесні методи навчання. Застосування бесіди на уроках ЯДС. 20. Розповідь на уроках ЯДС. 21. Наочні методи навчання. 22. Використання спостереження та досліду на уроках ЯДС. 23. Використання навчальних фільмів на уроках природознавства. 24. Практичні методи навчання ЯДС. 25. Спостереження як один із методів навчання природознавству. 26. Особливості проведення спостережень в 1-4 класах. 27. Досліди на уроках природознавства. 28. Практичні роботи з природознавства. 29. Методичні прийоми і їх класифікація. 30. Вибір та оптимальне поєднання методів і методичних прийомів в навчанні природознавству. 31. Форми організації навчального процесу. 32. Структура та функції уроку. 33. Типи уроків з природознавства. 34. Підготовка вчителя до уроку. 35. Значення лабораторних робіт. 36. Організація і методика проведення лабораторних занять. 37. Зв'язок лабораторних занять з іншими методами і прийомами викладання. 38. Екскурсії з вивчення природи. 39. Позаурочна робота. 40. Позакласна робота. 41. Завдання та зміст курсу «Ознайомлення з оточуючим світом». 42. Форми, методи і засоби ознайомлення з оточуючим світом. 43. Суть та значення предметних уроків. 44. Зміст предметних уроків. 45. Методика ведення календаря природи в 1-4 класах.
<p>Рекомендована література (основна, допоміжна, інтернет-ресурси)</p>	<p style="text-align: center;">Основна</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Воронцова Т. В., Пономаренко В. С. та ін. Нова українська школа: методика навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у 1–2 класах закладів загальної середньої освіти на засадах компетентнісного підходу: навчально-методичний посібник. Київ: Видавництво «Алатон», 2019. 128 с. https://surl.li/zvcbvx 2. Галецька Ю.В. Спеціальна методика викладання географії: навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський: ПП Медобори-2006, 2018. 120 с. http://elar.kpnu.edu.ua:8081/xmlui/handle/123456789/6644?show=full 3. Кобернік С.Г. Методика навчання географії в

- загальноосвітніх навчальних закладах: навч. посіб. Київ: Навч. книга, 2005. 319 с.
https://library.udpu.edu.ua/library_files/6459_01.pdf
4. Лаврук М. М. Методика навчання географії: практична і самостійна робота студентів: навчально-методичний посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2015. 136 с. <https://surl.li/mpravi>
5. Методика навчання інтегрованого курсу "Я досліджую світ" 1-2 клас. Режим доступу: <https://www.geneza.ua/sites/default/files/>
6. Методика навчання інтегрованого курсу "Я досліджую світ" у 3-4 класах ЗЗСО на засадах компетентнісного підходу. Навчально-методичний посібник. Режим доступу: <https://www.geneza.ua/sites/default/files/ebooks/Gilberg-NUS-YDS-Metod-3-4kl.%D0%A3%D0%BA%D1%80.pdf>
7. Наказ «Про затвердження типових освітніх програм для 1-2 та 3-4 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для осіб із порушеннями інтелектуального розвитку та визнання такими, що втратили чинність, деяких наказів Міністерства освіти і науки України». Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/632/9c6/379/6329c6379ad05339839275.pdf>
8. Тимофєєва І.Б. Методика викладання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» (природнича освітня галузь). Навчально-методичний посібник для здобувачів вищої освіти за освітнім ступенем «Бакалавр» спеціальності 013 Початкова освіта. Маріуполь: МДУ, 2022. 124 с. Режим доступу: https://repository.mdu.in.ua/jspui/bitstream/123456789/3571/1/np_metodyka_vykkladannia.pdf
9. Слюта А.М. Методика навчання географії. Навчально-методичний посібник для студентів ЗВО спеціальності 014 Середня освіта (Географія). Чернігів: Десна Поліграф, 2021. 248 с. <https://surli.cc/lalsbh>

Допоміжна:

1. Байбара Т. М. Методика навчання природознавства в початкових класах: навчальний посібник. Київ: Веселка, 2008. 334 с. <https://surl.li/fdxauf>
2. Вержиховська О., Галецька Ю. Формування природничих знань у молодших школярів з порушеннями інтелекту. *Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки)*: збірник наукових праць: Вип. 18. Кам'янець-Подільський. Видавець Ковальчук О.В., 2021. С. 19-33. <http://aqce.kpnu.edu.ua/article/view/338605/326952>
3. Галецька, Ю. Формування природничих уявлень та понять у молодших школярів з порушеннями мовлення на уроках «я досліджую світ». *Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки)*, 2025. (25), 51–62. <https://doi.org/10.32626/2413-2578.2025-25.51-62>
4. Назаренко Т. Г. Методика навчання географії України в загальноосвітніх навчальних закладах (особливості навчання). Харків : ВГ «Основа», 2016. 112 с. <https://surl.li/cljtes>
5. Кожемякіна О., Діденко С., Тарасенко С. Викладання географії в умовах впровадження Державного стандарту базової та повної освіти. Методика навчання географії. Навчальна програма/ Міністерство освіти України. УО Краматорської

	<p>міської ради, ММО вчителів природничих дисциплін м.Краматорська. Київ: 2019. 126 с. https://surl.li/cmgev</p>
	<p>Інтернет-ресурси:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Збірник наукових праць «Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки)» URL: http://aqce.kpnu.edu.ua/ 2. Науковий медичний журнал «Медична психологія», URL: URL: http://www.mps.kh.ua/ 3. Міжнародний науково-практичний журнал «Психіатрія, неврологія та медична психологія», URL: https://periodicals.karazin.ua/pnmp/index 4. Журнал «Здоров'я дитини» <i>CHILD'S HEALTH</i> URL: https://childshealth-journal.com/index.php/journal 5. Бібліотека ім. В.І.Вернадського URL: http://www.nbuiv.gov.ua 6. Бібліотека К-ПНУ URL: https://library.kpnu.edu.ua/ 7. Репозитарій К-ПНУ URL: ElarK-PNU: головна сторінка 8. Preschool Education: Global Trends (Дошкільна освіта: світові тенденції). URL: https://preschool-journal.com/index.php/journal/article/view/18 9. Дошкільне виховання: Всеукр. щомісячний науково-методичний журнал для педагогів і батьків. URL: https://journals.ua/prof/doshkilne_vyhovannya/35826-03-24.html